

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lihastautiliitto ry ei kannata hallituksen suunnittelemaa leikkauksia asumistukeen.

Samaan aikaan on suunnitteilla useita sosiaaliturvan sekä palveluiden leikkauksia, joiden yhteisvaikutukset näyttävät kohdistuvan erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Ennen lakien säätämistä tulisi selvittää eri leikkausten yhteisvaikutukset, erityisesti kuntoutusrahaan, indeksikorotusten jäädyttämiseen ja asumistuen heikennyksiin liittyen. Ne tulevat vaikuttamaan vammaisiin ihmisiin samalla, kun uuteen vammaispalvelulakiin ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouteen kohdistuu leikkauspaineita.

Koska Suomen sosiaaliturvan vähimmäisetuudet ovat elämiskustannuksiin nähden niukkoja, on asumistuesta muodostunut monille elämisen kannalta merkittävä taloudellinen tuen muoto. Siten juuri asumistukeen tehtävät leikkaukset vaikuttavat merkittävästi monien sellaisten talouksien tilanteeseen, jossa työelämän ulkopuolella olemiselle on syy, jota ei voida muuttaa, kuten pitkäaikaissairasta perheenjäseniä hoitavat (omaishoitajat), pitkäaikaisesti sairaat (osaopiskelu tai osatyökykyiset) sekä työkyvyttömyyseläkettä saavat henkilöt.

Huolestuttavinta leikkausten tekemisessä on niiden sijoittuminen ajankohtaan, jossa inflaatio on josta nostanut voimakkaasti monien elämälle välttämättömien tuotteiden hintoja, kuten ruoka ja asumiskustannukset. Siten samalla, kun kotitaloudella kuluu enemmän rahaa elämisen tarpeisiin, nousevat asumisen kustannukset jopa voimakkaasti tämän uudistuksen myötä.

Suojaosuuden poisto heikentää mahdollisuuksia tehdä osa-aikatyötä. Tämä vaikuttaa vammaisten ihmisten mahdollisuuksiin tehdä työtä toimintakykynsä mukaisesti vain vähäisiä tuntimääriä.

Muutos johtaa hankaluuteen vastaanottaa osa-aikaista ja määräaikaista työtä sekä aiheuttaa tarpeetonta byrokratiaa ja epävarmuutta omasta taloudesta. Lisäksi muutos heikentää mahdollisuutta saada välttämättömiä palveluja, jos työntekijät, jotka haluavat toimia henkilökohtaisena avustajana, eivät voi vastaanottaa jatkossa enää osa-aikatyötä. Henkilökohtaisina avustajina työskentelee paljon osa-aikaisia työntekijöitä. Haasteet kohdistuvat tällöin alaan, jossa on jo tällä hetkellä pulaa työntekijöistä. Jos vammainen ihminen ei saa henkilökohtaista apua, se heijastuu esimerkiksi siihen, ettei hän voi itse enää osallistua työelämään.

Asumistukeen suunnitellut muutokset näyttävät monin tavoin johtavan siihen, että toimeentulotuen rahallinen määrä ja sitä tarvitsevien henkilöiden määrä tulee kasvamaan. Uudistuksen mukaan eniten tuki pienenee jonkin verran työtuloja saavilla tuensaajilla, jotka eivät todennäköisesti jatkossa pysty kattamaan asumiskustannuksia enää ilman toimeentulotukea. Korvausprosentin laskeminen 80 prosentista 70 prosenttiin vaikuttaa uudistuksen mukaan euromääräisesti sitä enemmän, mitä enemmän ruokakunta saa yleistä asumistukea. Eli ne, jotka tarvitsevat määrällisesti suuremman tuen, tulevat jäämään ilman sitä. Perusomavastuun kaavassa olevien aikuisen ja lapsen kertoimen muuttaminen lieventää uudistuksen mukaan muiden ehdotettujen muutosten vaikutuksia yleistä asumistukea saaviin ruokakuntiin, joissa on lapsia, ja suurentaa vaikutuksia ruokakuntiin, joissa on pelkkiä aikuisia. Paitsi tilanteissa, joissa ruokakunta putoaa perusomavastuun korottamisen perusteella kokonaan pois asumistuen piiristä.

Helsinkiin kohdistuva kuntaluokan muutos voi myös lisätä toimeentulotuen tarvetta. Helsingissä asuvilla lihastautia sairastavilla henkilöillä on monella tehty kotiin vammaispalveluiden mukaisia asunnonmuutostöitä ja elämä on muutenkin rakennettu itselle sopivaksi palveluiden, kuntoutuksen ja työnteon kannalta voimavarojen siihen riittäessä. Pahimmillaan asumistuen menetys tarkoittaa sitä, että koko elämä pitää rakentaa uudelleen, koska on pakotettu muuttamaan pois Helsingistä taloudellisen niukkuuden vuoksi.

Omistusasuntoon asumistukea saavat ovat pienituloisia, joille omistusasuminen saattaa olla edullisempi vaihtoehto kuin vuokralle muuttaminen. Lisäksi lakimuutos näyttää johtavan siihen, että yksinhuoltajilla olisi entistä heikommat mahdollisuudet valita omistusasuminen asumismuodokseen. Monilta osin tämä heijastuu väheneviin mahdollisuuksiin valita asuinpaikkansa.

Voltti Katja
Lihastautiliitto ry - Sosiaaliturva-asiantuntija